

דף מב.

עין משפט ד.

או"ח סימן תרנא פ"ה ז

ז. ט. עשה בית יד ^ו ונתן בו הלולב ונטלו מהני דלקיחה ע"י דבר אחר
הוי לקיחה, ובלבד שיהיה דרך כבוד אבל אם אינו דרך כבוד כגון
שנתן הלולב בכלי ונטלו לא יצא ^ז. כרך עליו סודר ונטלו ^ח או כרך סודר
על ידו ^ט ונטלו י"א דלא יצא ^י.

הגה: ונהגו להסיר הטבעות מידם ^י או תפילין לאותם שנהגו להניחם בחוה"מ,
אבל מדינא אין לחוש ^{יא} הואיל ואין כל היד מכוסה בהן.

עין משפט הו.

או"ח סימן תרנד פ"ה א

א. א. מקבלת האשה ^א הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים ^א,

ס. ^א כגון שכל הלולב חוץ מידו, ואוחז בבית יד הבולט הנעשה מן הסודר כיון שזה
לנאותו לא הוי חציצה, כ"כ הא"ר. ולפ"ז האוחז הלולב דרך בית יד לא הוי חציצה
אם לא שנעשה באופן שאינו מהודר. מ"ב אות ל'.

ע. אפי' בכלי כסף, דלא הוי דרך כבוד כשאווחזו בכלי. מ"ב אות ל"א.

פ. ונפסל מצד חציצה אם אינו לנאותו. ב"י.

צ. ^א וה"ה לבש כפפות. מ"ב אות ל"ג.

ק. אבל להר"ן יצא דבטל לגבי ידו, אבל אם כרך סודר על הלולב שלא כדרך לנאותו גם
להר"ן לא יצא משום חציצה. מ"א ס"ק ט"ז. וא"כ הי"א לא חוזר על שני הדינים.
כה"ח אות ע"ד.

ר. ואם יש לו תחבושת בידו יסיר אותה קודם הברכה. בן איש חי פ' האזינו אות י"ג.

ש. ^א ולהב"ח זה לעיכובא, וכך דעת הט"ז בס"ק ז'. וכן דעת הגר"א. מ"ב אות ל"ו.

ת. ^א ולא אומרים כיון שלא ראוי לה הוא מוקצה, אלא כיון שראוי לאנשים תורת כלי
עליו ומותר בטלטול לכל. רש"י סוכה מ"ב ע"א על המשנה, ולר"ת שגם הנשים
רשאיות לברך ודאי דאין איסור.

א. ^א מי שהוא עשיר ויכול ליתנו בכלי של זהב היא סגולה שלא יכמוש כמו שהיו
עושין במקדש. כה"ח אות ג'.

^א ודוקא אם מחזירה אותו למקומו אבל לתוך כד אחר של מים שלא היה שם וכ"ש אם
לא היה בו מים אסור, אבל הרמ"א בסי' של"ו והכנה"ג מתירין, כ"כ הברכי יוסף באות
ג'. ודוקא בשבת אסר במים אחרים או גם באותם מים אם יש פרח שעתיד ליפתח, אבל
ביו"ט מותר גם במים אחרים ורק להחליף המים אסור משום טירחא יתירא ביו"ט.

^א ואם יש בהדס פרחים שנפתחים ע"י המים גם ביו"ט אין מחזירין ההדס. ברכי יוסף
אות ד'. כה"ח אות ה'.

ומותר להוסיף עליו מים אם צריך, אבל לא תחליף המים ^ב. ובחה"מ מצוה להחליפם שישאר לה והדור.

הגה: ונוהגים לקחת בחה"מ ערבה חדשה ולקשרה בלולב והיא הדור מצוה.

עין משפט ז. אור"ח סימן תרנז פעיף א

א. קטן היודע לנענע לולב ^ב כדינו אביו חייב לקנות לו ^ד לולב כדי לחנכו במצות.

עין משפט זז. אור"ח סימן יז פעיף ג

ג. ד. קטן היודע להתעטף ^ה אביו צריך לקחת לו ציצית לחנכו ^ו.

הגה: ודוקא שיודע להתעטף בכ' ציציות לפניו וב' ציציות לאחוריו וגם יודע לאחוז הציציות בידו בשעת קריאת שמע.

אם הוציאו מן המים בשוגג בשבת מתוך הכלי אסור להחזירו למים דהוי כמו תיקון. מ"ב אות ג'. כה"ח אות ח'.

ב. משום דטורח הוא לתקוני מנא. מ"א ס"ק ב', מר"ש.

ג. משנה וגמ' סוכה מ"ב ע"א, והיודע לנענע היינו מוליך ומביא מעלה ומוריד. ב"י בשם הירושלמי. ואע"פ שאינו בקי ממש בנענועים ובסדר שלהם, כ"כ הרדב"ז בח"ג סי' תקנ"ח, וי"א דאינו חייב בחינוכו רק בידוע גם סדר הנענועים. כה"ח אות ב'.

ד. ודעת מהרש"ל שאין צריך לקנות לו לולב אלא אחר שיצא אביו יתן אותו לבנו לברך עליו, וכך משמע בתוס' ערכין ב' ע"ב.

ואם רגילים כולם להחזיק לולב בהלל ובנענועים יקנה לו משלו, ועוד דביום הראשון א"א ליתן לקטן במתנה ע"מ להחזיר אפי' הגיע לעונת פעוטות דיודע לקנות ואינו יודע להקנות בחזרה. כה"ח אות ה'.

ו. ואין ליתן לקטן ביום הראשון בשאלה דגם הקטן מדרבנן חייב לחנכו בשלכם, דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, ושאלו אין יוצאין בו ביום הראשון. וצריך עיון אם צריך לחנך הקטן בלולב בימי חוה"מ דהוי תרתי דרבנן, אך המשב"ז פשוט לו דצריך לחנך גם במצות דרבנן וכן הסכים בכיכורי יעקב. וכ"כ המ"ב אות ג'.

ה. י"א כבן ט' שנים וי"א הפקח בן שש ואינו פקח כבן שבע, ויש שכתבו דמשהגיע לג' שנים צריך לחנכו במצות ציצית וסימן לדבר ובשנה הרביעית יהיה לכם קודש.

ו. וגם יברכו עליהם כדי להתלמד כמו בחינוך של שאר מצות, לבוש. ועייין בכה"ח אות י"ב שדן אם אביו חייב לקחת לו ציצית רק אם יש לו בגד בן ד' כנפות לקטן או שחייב אפי' לקחת לו בגד בן ד' כנפות כדי לחנכו במצות.

עין משפט ט.

או"ח סימן לז סעיף ג

ג. קטן היודע לשמור תפילין בטהרה ושלא ישן בהם חייב אביו לקנות לו תפילין לחנכו.

הגה: וי"א דקטן זה היינו בן י"ג שנים ויום אחד ז' וכן נהגו ואין לשנות.

עין משפט י.ב.

יו"ד סימן רמה סעיף ה

ה. משיתחיל בנו לדבר מתחיל ללמדו ח' "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" ופסוק ראשון מקריאת שמע ואח"כ מלמדו מעט מעט עד שיהיה כבן שש ט' או כבן שבע ואז מוליכו אצל מלמד תינוקות.

דף מב:

עין משפט א.ב.

יו"ד סימן א סעיף ה

ה. ו. חרש שאינו שומע ואינו מדבר ז', ושוטה דהיינו שיוצא יחידי כלילה כ' או מקרע כסותו או לך בבית הקברות, או מאבד מה שנותנים לו אפי' באחת מאלו אם עושה אותם דרך שטות. וקטן שאינו יודע לאמן ידיו לשחוט אין מוסרין להם ל' לשחוט לכתחילה אפי' אחרים עומדים על גבהם.

ז. אך אנו אין לנו אלא דברי הב"י והוא כבן ט' כבן עשר. מ"מ היום נהגו להניחם ב' או ג' חודשים לפני שיהיה בן י"ג שנים ויום אחד, מ"א ס"ק ד'. וקטן בן י"ג שנים ויום אחד הוא חייב בעצמו בתפילין מן התורה אף שלא הביא עדיין ב' שערות שסומכין על חזקה דרבא, כה"ח אות י"ג-י"ד.

ח. מברייתא סוכה מ"ב ע"א.

ט. והרמ"א בסעיף ח' כתב דמבן ג' שנים שלימות מלמדין אותו ותיות התורה, מהרב אברבנאל בפירושו על אבות ואולי לאותיות א"צ מלמד תינוקות.

י. ממשנה ריש חולין ומשנה בפ' קמא דתרומות וכתב הש"ך אפי' פיקח ונתחרש במשמע.

כ. מברייתא חגיגה ג' ע"ב ואפי' באחת מאלו כר"י שם ובלבד שיעשה אותם דרך שטות שם בגמ', אבל אם לא עושה אותם דרך שטות אפי' עושה כולם לא מחזיקין אותו לשוטה כ"כ הש"ך. ועיין בב"י בחו"מ סי' ל"ה שגם בדבר אחד דרך שטות היינו שרגיל בכך אבל בפעם אחת דרך שטות לא מיקרי שוטה והביאו הש"ך בס"ק כ"ג.

ל. אפי' אם רוצים להאכיל לכלבים, והיינו אפי' מומחים שאז יש לגזור שמא יבואו לסמוך על שחיטתן בלא אחרים. כ"כ הט"ז בס"ק י"ג.

ואם שחטו שחיתתן כשרה אם אחר עומד על גביהם.

ה. ז. אם הקטן יודע לאמן ידיו אם אחרים עומדים על גביו שוחט לכתחילה ^מ.

הגה: קטן ששחט בינו לבין עצמו אפי' יודע לאמן ידיו שחיתתו פסולה ^נ אע"פ שיודע הלכות שחיטה.

ונקרא קטן לענין זה עד שנעשה בר מצוה ^ס דהיינו בן י"ג שנים ויום אחד.

הגה: יש מחמירין שלא לתת קבלה למי שהוא פחות מבן י"ח שנים ^ע שאז גברא בר דעת הוא וידע להזהר.

עין משפט ג.ד. אר"ח סימן פא סעיף א

א. א. קטן שהגיע לגיל ^פ שיכול אחר באותו גיל לאכול כזית בכדי אכילת פרס ^צ של גדול, אפי' שהוא לא אכל עדיין דגן מרחיקין מצואתו או

מ. מברייתא בסוכה דף מ"ב וכפ' רש"י שם ברב הונא. ונקט לשון רבים "אחרים" אבל ה"ה אחד. כף החיים אות קל"ח.

נ. כ"כ בהגהות אשרי רפ"ק דחולין, והרשב"א ות"ה משום דאין נאמנות לקטן.

ס. כ"כ הב"י בשם העיטור ואו"ז בשם רבינו יואל.

ע. מרדכי והגהות אלפסי החדשים, וכתב הט"ז שהמהרש"ל כתב דהכל לפום חורפיה וידיעתו של הנער, וכ"כ הש"ך. ובבית יעקב בסי' נ"ח כתב שמצא כתוב דאבל וזקן בן פ' שנים ונער קודם י"ח לא ישחטו עכ"ל. והב"ח כתב דהכל לפי מה שהוא דאם תש כוחו אפי' מבן נ' לא ישחוט, ע"ש. וכתב הב"ח דאין לשלוח עופות לשחוט ביד קטן דחיישינן שמא הוא בעצמו ישחוט, אבל הש"ך בספרו הארוך על הטור העלה להתיר. אבל לשלוח ע"י גוי או גויה לשחוט אסור. שם בב"ח, ט"ז ס"ק ט"ו. וכתב בכף החיים אות קנ"ב, דשמעו שבערי הודו שולחים ביד עבדיהם הגוים לשחוט והרבה עשו מעשה ששחטו הם בעצמם ולקחו השכר לעצמם, ע"ש. אם לא שנותן לו השוחט היהודי כתב שהוא שחט אותו או סימן אחר. ט"ז שם.

ונקרא קטן לענין זה עד שנעשה בר מצוה. כף החיים אות קנ"ה, ועיין באות קנ"ו.

פ. וי דכל שהגיע לכלל הגיל צואתו מסרחת אף שלא אכל דגן עדיין, ב"י, אבל לדעת הב"ח דוקא אכל בפועל כזית דגן אך יש להחמיר כדברי מר"ן בב"י, אך טוב וישר להרחיק מצואת קטן אפי' בן יומו, וכמ"ש ביו"ד סי' רס"ה סעיף ח'.

צ. והוא שיעור אכילת ד' ביצים כ"ד הטור, אבל בח"א כתב שיעור ג' ביצים.

והב"י בסי' תרי"ב הביא מחלוקת בזה דלרש"י והטור הם ד' ביצים, ולדעת הרשב"א והרמב"ם ג' ביצים ודעת מר"ן שם בסעיף ד' ג' ביצים ע"פ הכלל דביש ויש הלכה כיש

ממי רגליו.

בתרא. אמנם במקום שדיעה ראשונה חומרא יש לחוש לה. וא"כ הכא נמי צריך להחמיר לשער בד' ביצים, כה"ח אות ד'.